

որ նա իւր բոլոր ունեցած կարողութիւնն չէ տալիս բարեգործական նպատակներէ համար, որ նա զէջթուներէն ոչ թէ հարեւրաւոր հազարներ է տալիս, այլ տասնեակ հազարներ միայն... Գառք Աստուծոյ, այժմ այն էլ տեսնենք, որ հայհոյում են մարդիկ նրա համար, որ նա բարեգործութիւն է անում և անկարող լինելով չի զարեւ 5 բոլորը՝ տալիս է միայն 1 բոլորը 25 հազարում, կասածով է ք... — աչքէ անցկացրէք (չարժէ կարողանալ համար ժամանակ կորցնել) մեր «առաջադէմ» մամուլը, նրա յօդուածներն այդ ուղղութեամբ թէկուզ հինգ մի ինչ-որ Խ. Ս. զբաժնեւր...

Եթէ հայուելու լինինք այն բոլոր գումարները, որոնք այս կամ այն նպատակով, այս կամ այն անձերի ձեռքով ուղարկուել է թերեւթա՝ այնպէս հայերին նպաստ հասցնելու նպատակով, մինք իր տեսնենք, որ Ռուսիայի հայերէ հասցրած նպատար մի նշանաւոր գումար է ոչ միայն փոքրածիւր ուսանահայերիս վերաբերմամբ, հապա նաև աւելի մեծ ազդի համար էլ։ Ուստի դեռ ևս պէտք է զարմանալ, թէ ինչպէս է, որ ուսանահայն էլ 30,000 բոլորը խորը գումարը կարողանում է հանգանակել իւր մէջ իրենց հեռու եղող արևմտական երկրներէ համար, մանաւանդ որ նա մինչև այժմ իւր տուած փողերը գործադրութեան մասին մի ամփոփ և ճշմարիտ հայել չէ ստացել նոյն իսկ նրանցից, որոնք ամենեց աւելի սովորութիւն ունին հայել, հաշիւ գործադրու... Ռուսահայը, եթէ կարողացել է 30,000 բոլորէ հանգանակել, այդ էլ պէտք է խմանալ, որ հայ եկեղեցու շնորհքն՝ Վարդապետի կողմանից, առանց շնորհի չընթերցող արևմտական երկրներէ, քահանայներէ քարոզչներէ և ուսուցիչներէ աջակցութեան շնորհիւ է. եթէ դրանք չլինէին, մեր «պարտաճանաչ» մամուլը, մեր «անբասիւր և անահասպտեղ» ոչ միայն անկարող կը լինէին ժողովրդին դուրսէն 30,000 բոլորէ հանգանակելու՝ այլ և 300 կողմէ, և եթէ մի երկու հայ թերթեր մենաշնորհուած են պաշտօնապէս միջնորդ դառնալու, այդ էլ պարտական են մի սեւագլխի, որ ամեն ժամանակ և ամեն հանգամանքից օգուտ է քաղում «Նորդար»-ին մրտաբու համար, որ միշտ պարտական է ամեն միջոց գործ դնել «Նորդար»-ի գոյութիւնն պահպանելու համար՝ հալածելով, որքան իրեն ձեռքը հասնում է և զրկելով «Նորդար»-ի համարողներին՝ որտեղ և ինչով կարող է...

Մեր «առաջադէմները» ուրեմն ընդունում են, որ ժողովրդի նուիրատուութեան չափը նուազել է, և աշխատում են մի կերպով քացատրել այդ երեւոյթ... Անշուշտ դա ունի իւր պատճառները, որոնք բոլորովին այն չէ, որ առաջ են բերում դրանք, այլ կան նոյնանման՝ քայքայող, քառազանգութեան տակ ծածկուած պատճառներ... Բայց այժմ ժամանակն չէ ներում դառնալու անմիջապէս դրանց երևան հանելու... Ներդրումն իւր լինի ընթերցողս, մի ուրիշ անգամ կաշխատեմ գոհացնել այդ հետաքրքրութիւնը։ Սակայն չենք կարող չնկատել, որ այդպիսի քննադատներ-մրտադներ, փոխանակ երեւակական հայհոյանքներով և զրպարտութիւններով լի յօդուածներ գրելու և անգուտ տեղը ժամաւաճառ լինելու՝ ժողովրդական կեանքը և նրա երկրպագներն ուսումնասիրելու յանգիւծութեամբ, շատ լաւ կանխել, եթէ հեղութիւն քաշէին մի ամենաշինքի քան լիւրալ գործադրելու իրենց ժամանակը, այսինքն, փոխանակ սովորեցնելու, նախ իրենց սովորել սովորէին։

Յիշածիս նման յօդուածներն առիթ եղողն ամբողջապէս այն ատեն է, որով վարակուած են մեր բոլոր մանուկները, որոնք, փոխանակ նստադասին վերայ նստած գրքերից դասերն արտագրելու, դուրս են գալիս ժողովրդին բան սովորեցնելու, նրան առաջնորդելու... Գանազան կոտորած գրելներ, որոնք հրապարակ են գալիս, վարակուած են նորաձեւութեան՝ հայհոյելու ակտով՝ նրանք հայհոյում են մինչև անգամ բարեգործութիւնը... Սակայն չէ կարելի չնկատել և մի ուրիշ բան այդ պարոններն յօդուածներէ մէջ... Այդ յօդուածներն, կարծես, նրանց ապաշխարանքն է։ Պարոնները ուղում են քաւել երեւոյթ, շատ չէ, երկու-երեք տարի առաջ գործած մեղքերը... նրանք աշխատում են շողքը շողթել, բուրդաբուր շուտ տալ դէպի նա՝ որին անողորմ հայհոյում էին, որն հեշտաւոր գաղափարներից խուսափում էին...

Ե՛հ, այդ ասենք մի մեծ յանցանք չէ մեր ներկայ պրակտիկական դառում, ես ենթադրում եմ, որ հայք խնդրել՝ ամսական 30—40 բոլոր ուսնիկը չէ այդպիսիներէն ստիպել այդպիսի քաւլ անելու՝ այլ իրենց համոզումը, իրենց գաղափարները... Բայց ինչ հարկ կար անպատճառ հայհոյել և նրանց, ստորագրութեամբ գանազան ակնարկութիւններ անել և նրանց մասին՝ որոնց մի ժամանակ (նոյնպէս շատ ժամանակ չէ) գիտնում էին այդ պարոնները գանազան խնդիրներով, որոնց մասին մի ժամանակ, երբ ապահովուած էին իրենք նկարագրական և ուսնիկ չէին ստանում և աւելի ազնիւ դիպացում կար մէջնեւր, դեռ աւելում էին հետևելով իրենց ուղեղի և սրտի դրման, երբ դեռ ևս աշխարհէ կեղծատուութիւններն չէին մրտաբու նրանց սերտն ու ողեղը, երբ... երբ, վերջապէս, խօսք չէին դառնում գովական լատիւնութիւններն ևս հոշակու արտասահմանեան թերթերում (թէկուզ հինգ հանգուցեալ «Մասնակ» մէջ...)՝ գանազան կեղծ անուներէ տակ (թէկուզ հինգ «Շաւառ» գրամ» և այլն...) թաղանթաւ... Սակայն ինչ եղաւ, ինչ անցաւ երեւոյթս տարուայ ընթացքում... Ես հաւատարմութեամբ եմ, որ որքան էլ հայք խնդրել լինէր այդպիսի, բայց և այնպէս այդ «կոտորած գրել»-ները ստիպուած կամ իրենց պատրաստակով ընդգրկուած էին գրել այժմու հայհոյանքներն ու զրպարտութիւնները, և ոչ էլ դա մի տեսակ երեւակական կապուել է, որով նրանք կամենային վերջնիկ լինել՝ իրենց մարգարտաշար յօդուածները «Նորդար»-է մէջ հանելը ընկալուելու համար... Ընդհակառակն, ես կարծում եմ, որ դրանք պէտք է դեռ շատ գոհ լինէին, որ այդ թանկագին ակնիւր պահուած են մնացել խմբագրատան անկատակ զամբիւղի մէջ՝ որպէս յեշտակ յետնորդներին... Գրանք պէտք է աւելի գոհ լինին և այն պատճառով, որ իրենց այն երեւակական բանաբանութիւնները «ապատմութիւն» և «առաջադէմ» մամուլի դէմ, չհրատարակուելով, իրենք այժմ ազատուում են այն խիստ անհամ գրութիւններից, որն մէջ պիտի լինէին անշուշտ...

Դեռ առիթ կունենամ դէսից-դէսից խօսելու, այս անգամ երկրացաւ խօսք՝ բայց մեղուորը ես չեմ՝ այլ «ազատամիտ»-ները... Եթէ նրանք զրպարտել—անուանարկելու հայհոյելու սովոր չլինէին՝ ես ստիպուած չէի լինել խօսել, չէի խօսել այդքան։ Բայց չէ, աւելի մեղաւոր են հայերը—ինչի՞ք են բարեգործութիւն անում. եթէ չանէին՝ «ազատամիտները» չէին հայհոյել... Բայց, սակայն, մեղաւորը բարեգործութիւն անող հայն է չէ, այլ սխալութիւնները—ինչի՞ք պրոպեգանդ» որ հայերն էլ ստիպուած

լինէին բարեգործութիւն անելու... տեղն է նրանց հայհոյելը։ Մարտաւար...

Q.

ԱՌՆԵՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆ ԵՒ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱՆԱՐՆԵՐԸ. *)

(Վերջ)

Բայց սոյն տեսակ ընկերութիւններէ, կան նաև այսպէս կոչուած «արտելական» ընկերութիւններ այս կամ այն մասնաբաժնի գործակալատիւններ և կամ հինգ ընդհանուր գործակալատարական շրջանի Դ բաց առնելով թացառիկ պայմաններով այդպիսի ընկերութիւնները, իրենք ընդհանուրները, այդ ընկերութեան գլխաւոր գործողութիւնը կայանում է իրեն անհամակցող գործակալատարական պահպանելու և պաշտօն որոնելու։ Արդէն պարզ է, որ գոյութիւն ունենալով այդպէս մի բարեխղճ և ամեն պատասխանատուութիւն իւր վերայ ընդգրկող հիմնական ընկերութիւն գործակալատար մատակարարելու պարտաւորութիւնով, իւրաքանչիւր պէտք զգացող վաճառական դիմում է այդպիսի ընկերութեան վարչութեան, որ իւր անդամներէց մինին, արդէն պայմանուած ուժով, ուղարկում է նրան և այդպիսով դրա անդամները թէ շուտով և թէ հաստատ ու բաւարար ուժով պաշտօն են գտնում։ Արտելական ընկերութեան անդամակցող գործակալատարը, նայելով իւր յարմարաւոր պաշտօնի և ըստ այնմ կատարելիք գործի և վարձատրութեան արժողութեան, սկզբում պէտք է վարձութեան ներկայացնէ մի յայտնի գումար 200—2000 և աւել ևս բոլորը գրաւական՝ յապահովութիւն իւր բարեխղճ գործ կատարելուն և այն պատասխանատուութեան, որ վարչութիւնը ընդունում է վաճառականի առաջ իւր անդամների գործերը դէմն։ Ներկայացրած այդ գրաւական գումարները անձեռնմխելի մնում են ընկերութեան շահեցողութեամբ և վերադարձնում են անդամին, երբ վերջինս դուրս է գալիս ընկերութեան շրջանից։ Եթէ պատահում է, որ ընկերութեան անդամ կամ նրան նոր մասնակցող գործակալատարը անգործ է մնում, առ ժամանակ ընկերութեան պարտքն է լինում տալ նրան ամսական գումար, որպէս զի կարողանայ բաւարար իրենց կառավարուել, իսկ գործի մտնելուց յետոյ, այդ փոխ առած գումարը նա վերադարձնում է գանձարանին։

Անգամ գործակալատար լինել մշտապէս ապահովացրած լինելու համար, կարող է հինգ անդամակցողութեան օրից մտնել վարչութեան պարագանէ ըստ համաձայնութեան որոշուած ուժով, և անընդհատ ստանալ իւր վարձն ընկերութիւնից, իսկ վերջինս, յարմար գործ պատահելով, իւր բարի հայեցողութեամբ և լճուով, պայմանաւորում է վաճառականի հետ վարձատրութեան և այլ պայմանների մասին և այդ անդամին ուղարկում է նրա համար գումար նոր պաշտօնին։ Եթէ վաճառականից ստանալով ուժ չի կարողանալ իրենց անդամներին նախաձեռնել իրենց (որ մեծ մասամբ այդպէս է աշուղովում), այդ աւելին մտնում է ընկերութեան պահեստի դրամապահի մէջ, իսկ եթէ պայման է լինում, վնասն լրացնում են դարձապէս պահեստի դրամապահից։

Վերջապէս այդպիսի ընկերութիւններ բազմաթիւ են և նրանց որեւէ մէկը գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւն տալու համար՝ շատ սուղ են յօդուածիս շրջանները, մանաւանդ որ դա, մասամբ, աւելորդ էլ կը լինէր, քանի որ դեռ մեր մէջ չկող գործակալատարական այնպիսի մի դար-

գացած չըլան, որ կարողանար այստեսակ ընկերութիւն հիմնել և պահպանել։ Այդ բոլորը կարելի է սպասել, որ իրաւագործութիւնն այն ժամանակ, երբ բաւական հող լինի պատրաստ՝ ցանաւ սերմերը բուսցնելու, նրանց պահպանելու համար։ Մանաւանդ այդ սպասելի է «առեւտրական ուսումնարան» ապագայ սաներից, իսկ առ այժմ կարծում ենք դժուար և անաղղ չի լինել հիմնել «գործակալատարական մի խնայողական գանձարան»։ Պէտք է հաւատար լինել, որ եթէ մի երկու հիւղեակաւոր անձեր ձեռք գարնեն այդպիսի մի բարենպաստակ և օգտակար հիմնարկութեան, անշուշտ մեր մէջ այդ կը պահուէր աղոյթութեամբ՝ եթէ ոչ մեծ քաղաքների չափով, գոնէ մեր պատշաճին համեմատ վարձիք չկայ, որ ամեն մի գործակալատար յօգուտ իւր ընկերի, համարուեստակցի և հինգ իւր ապագայ պատահական սե օրի ապահովութեան համար չի խնայել իւր ստացած ուժիկ մի որ և է տոկոսն տալ ամիս ամիս այդ գանձարանին։ Գրան, անտարակոյս, իօգնեն և վաճառականները՝ իրենց կամաւոր նուիրատուութեամբ Դ պատիւ և ի խրախույս իրենց քրթնաշան աշխատակիցներին։ Այն, այս ևս հեշտ է կատարել, միայն արժէ ունենալ հաստատ կամքով և ցանկութեամբ ոգեւորուած բարեմիտ ղեկավարներ։ Կարծում ենք, որ ժամանակ է մի փոքր ուղարկել իւր գործնէր գործակալատարների վերայ ևս։ Պէտք է յուսալ, որ սոյնպիսի գործերն ընդունակ անձեր չեն խնայել իրենց աշխատանքը՝ հարեւաւոր անմիջեմար գործակալատարներ օգտին։ Շատ սպասել ենք, էլ ի յուսանք և սպասենք։

Յ. Ստ.

ԳԵՂԱՔԵՐՆԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱ.—Վենէցուէլայի հիւսիս-արեւել-եւորում հաղորդել է, որ անգլիական Գուինանայի կառավարութիւնը բոլոր Սալուրիւրի կարգադրութեամբ զօրք է ուղարկել Վենէցուէլայի երկրները, որպէս զի մինչև Կորոնի գետն եղած տարածութիւնը սեփական է իւրին։ Անգլիան երբէք ոչինչ իրաւունք չէ ունեցել այդ երկրներն վերայ, և Վենէցուէլայն պատրաստ է պատերազմելու՝ քան մի ուրիշին զինելու այդ երկրներն, ուր շատ ոսկի կայ։

ԹԻՒՐԻՒԱ.—Սուլթանը շատ գոհ է յայտնեց իւր գոհութիւնը Միացեալ է հայերից ընկերութեան պարահանդէսն առել է իւր հովանաւորութեան տակ։ Իսկ անգլիական ղեկավարն էլ շարունակում է իւր քանգնացութիւններն յօ գուտ հայոց։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Անշուշտ միջադպարի քաղաքականութեան համար մեծ նշանակութիւն ունի այն խնդիրը, թէ գերմանական թագաժառանգի տկարութիւնը կը բժշկուի թէ կը սաստկանայ, կը մնայ ինքը ժառանգ, թէ կը հրաժարուի ժառանգութիւնից՝ յօգուտ իւր որդուն։ Այդ է պատճառը, որ անդաւար մանրամասն տեղեկութիւններ են հաղորդում քաղաքական թերթերն նրանց թղթակիցները։ Սակայն շատ անգամ այդ լուրերը չափազանցացրած են լինում և պատճառ դառնում թէ հասարակութեան և թէ բոլորայի յուզման և տատանումներն։ Գերմանական կառավարութիւնն աչքի առաջ ունենալով այդ հանգամանքը, ինչպէս հաղորդում են լրագրները, կարգադրել է, որ Սան-Բէթոյի հեռացնեն լրագրները թղթակիցներին։ Վերջին տեղեկութիւններն նայելով, թագաժառանգի առողջութիւնը ժամանակ առ ժամանակ կարծես լաւանում է, իսկ բժիշկ

Մորէլ Մաքսիմիւս առ ժամանակ հեռանում է Սան-Բէթոյի կողմէ վերադառնալու նպատակով, որպէս զի պրինցին նոր օպերացիա անէ։

Գերմանական թագաժառանգի առողջութիւնը բաւական վտանգուած են համարում լրագրները։ Փետրվարի 11-ին, լաւ եղանակ լինելու պատճառով, նրան հանել են պատշաճ, որի առաջ հաւաքուած ահաբեկ ամբոխը սերտ ցուցեր է արել նրան։ Թէ յոյս ունին պրինցի առողջութեան մասին, բայց և այնպէս, ինչպէս հեռադրում են թերթերն, պրինցը որդել է այժմից պատրաստել իւր կապիւր։

Գերմանիայի թագաժառանգի տղայորդական մասին վեհնայի բժշկիցները մինչ այն կարծիքն է յայտնել և աշխատում է հաստատել իւր կարծիքը, թէ պրինցի կոկորդային հեռանդութիւնը ոչ բալ է և ոչ մի ուրեղէ պարպիսի մի տկարութիւն։ Նրա կոկորդային բորբոքումն առաջացել է նրանից, որ պրինցի շնչափողը մէջ ընկել է կերակրեղէն։ Այդ կարծիքն նա հաստատում է և նրանով, որ պրինցի կոկորդէ հեռանդութեան տկարութիւնը պոքիտար վերջապէս քննելով ժամանակաւոր ներթիւր չէր գտնի նրա մէջ։

Ինչ էլ որ լինի, պրինցի տկարութեան մասին տարածվում են լուրեր, որոնք ոչինչ լաւ բան չեն գուշակում։ Մինչև անգամ Նիցցայից «Journ. des Débats»-ին հեռագրում են, թէ «հեռանդի գրութիւնը անյուսայի է և թէ նրա մահը մի քանի ժամի խնդիր է։

ԱՆԳԼԻԱ.—Լոնդոնից «National Zeitung»-ին գրում են, թէ «Բրիտանիայի մայրաքաղաքի ղեկավարական շրջաններում, արտաքին գործերի միւնիստր օգնական Ֆրեդերիկսոն խոսափող պատասխաններէր եղողացնում են, որ Անգլիան, բայց և այնպէս, առանձին քաղաքական համաձայնութիւն է կազմել իտալիայի հետ։ Միայն յայտնի չէ, թէ արդեօք այդ համաձայնութիւնը ձևակերպուած է որպէս պայմանագիր թէ որպէս հասարակ մեծօրանդում, ինչպէս կարծում է ի միջև պայց, և «Times»-ը Աւելի հաւանական այն է, որ Անգլիան համաձայնութիւն կազմել է ոչ միայն իտալիայի, այլ և, առհասարակ, եռապետական դաշնակցութեան բոլոր անդամներէ հետ, որի մասին յարաբերութիւնները, ըստ ամենայն հաւանականութեան, արդէն պէտք է վաղուց, անցեալ տարի կազմուած լինին։

ՐՈՒՄԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ.—Դիւլայումատիկական աղբիւրներից ստացուած տեղեկութիւններն նայելով, աւստրիական կարեւին արդէն ուղարկել է Պետերբուրգ իւր պատասխանը ուսական յայտադրին։ Ինչքան յայտնի է, աւստրիական կառավարութիւնը բոլորովին ընդունում է պրինց Կորոնգի ընտրութեան ապօրինի լինելը և յայտարարում է, թէ համաձայն է այդ առթիւ միանալու այն յայտարարութեան, որ Բերլինի դաշնագրի ստորագրող պետութիւնները կանխ Սուլթանին Ի վերջոյ աւստրիական յայտադրի մէջ ցանկութիւն է յայտնուած, որպէս զի աւելի ևս պարպաւանդել բողաքական խնդիրն լուծելու համար Պետերբուրգի կարեւին կազմած նախագիծը։

—Ունգարական թերթերը շարունակում են արհամարհանքով վերաբերուել դէպի այն բանադնացութիւնները, որոնք սկսուած են բողաքական խնդիր առթիւ։ «Pesth. Lloyd»-ը նախագուշակում է, որ այդ բանադնացութիւններն աշուղութիւն չափով ունենան։ Նրա կարծիքով պետութիւններն յայտարարութիւնն ունենալով, թագաժառանգի առողջութիւնը ժամանակ առ ժամանակ կարծես լաւանում է, իսկ բժիշկ

*) Տե՛ս «Նորդար» № 22.

Թագաւորը անհրաժեշտ է համարում պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնել իւր սահմաններէ վերայ: Այսպէս, օրինակ, բաւական զօրացում են ֆրանսիական սահմանադիրքի վերայ եղած ամբողջականութիւնը: Մօղանում, Բրամանում, Խոսէլիում և Լանսլէ-բուրում եղած զօրքերի թիւը նոյնպէս նշանաւոր չափով աւելացած են:

ՖՐԱՆՍԻԱ. — Միջերկրական ծովի վերայ եղած ֆրանսիական պատերազմական էսկադրը, որ կազմուած է երեսուն զրաճակի նաւերից և քսան չորս ակնակիր նաւերից, պատուէր է ստացել համախմբուել մի կէտում:

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ

Հօր խօստարտութիւնը.— Ռուսիայի Բեյութսկի գաւառի Օգոբոլնիկ գեղացի մինը, իւր առաջին կնոջ մահից յետոյ որոշում է կրկին ամուսնանալ: Նա ունէր երկու երեխայ, մինը աղջիկ՝ հինգ տարեկան, միւրը տղայ՝ երեք տարեկան: Նրա ընտրած գեղացի աղջիկն ընդունելով նրա առաջարկութիւնը ամուսնանալու, պայման է առաջարկում, որ հետագայից իւր երեխաներն իւր մօտից: Գեղացին համաձայնում է և յայտնում է իւր հաւանականութիւնը, թէ երեխաներն իւր տանէ իւր առաջին կնոջ քրոջ մօտ և, չնայելով սաստիկ սառնամանիքին, ճանապարհ է ընկնում և երեխաներն տանում է ոչ թէ առաջին կնոջ քրոջ մօտ, այլ անտառ, ուր և թողնում է նրանց՝ կանխաւ նրանց վերաբերման տաք հազուադէպ հանդիպելու: Երկու օր յետոյ փայտ բերելու համար անտառ գնացող գեղացիները նրանց գտնում են սառած մի ծառի տակ: Զինելի վերայ թողած հետքերից երևում է, որ երեխաներն նախ քան ծառի տակ նստելը, երկար ժամանակ մի պատուպարան են փնտրել: Աղջիկը, որ մեծըն էր, հանել է իւր վերայից գոգնոցը և դրանով փակթաղել է իւր եղբոր գլուխը, իսկ իւր Թաշկինակովն էլ փակթաղել է նրա ոտները, սեղմել է նրան իւր գրկի մէջ և այդ դրութեամբ երկուսն էլ սառել են: Խոտախրտ հայրը մատնուած է դատաւարներ:

Անուշադիւր մարդ.— Հազիւ թէ գտնուել մի աւելի ցրուած, անուշադիւր մարդ քան Բալտիկի համալսարանի մաթեմատիկական պրոֆէսոր Սելվեստրը: Նրա մասին պատմում են շատ անեկդոտներ, որոնցից մինն կը հաղորդենք մեր ընթերցողներին: Մօտերքս նա ուղեւորից մի ինչ-որ գործի համար Անգլիա, բայց յանկարծակի հեռագրով պատուէր է ստանում վերադառնալու Բալտիկ: Նա նրստում է նախ և հազիւ է ֆելդաշեֆի հասնում, երբ ցանկով յիշում է, որ մի թանկագին ձեռագիր մուսագր է Անգլիայում: Ինչ արած, պէտք է վերադառնալ: Եւ նա նոյննաւով վերադառնում է Անգլիա: Բայց հազիւ հասնում է մինչև Լիվերպուլ, երբ նկատում է, որ այդ ձեռագիրը իւր գրքպանուծն է եղել:

Վարժապետը և աղանձները.— Բրիտանից հաղորդում են, որ այնտեղ աղանձներն զօրծ են ածում որպէս բանբեր՝ առեւտրական գործերում: Քաղաքի մեծ հացագործարանատէրերից մինը, որ բայց իւր գլուխաւոր մագաղանից՝ 15 էլ բաժնեւորներ փողաքի դանազան մատնում և որոնց հետ նա օրինակ երեք անգամ յարաբերութիւն է ունենում տար հաց բաժանելու միջոցին, իւր գլխաւոր

մագաղանում պահում է 50 հատ վարժապետը աղանձները: Առաւօտեան, առաջին անգամ տար հաց բաժանելու մագաղանի ամեն մի մասը ստանում է երեքական աղանձ, որոնց միջոցով մագաղանի բաժնեւորները կը հաշանջները ուղարկում են կեդրոն: Վարժապետը աղանձներն ամենայն ճշգրտեամբ կատարում են իրենց պարտաւորութիւնները:

*** Հետեւեալ թուերը ցոյց են տալիս, թէ թիւքան են ստանում ֆրանսիական նկարիչները՝ պանտֆօնի համար պատրաստած նկարները համար: Բոբլին «Ժանն-Դ'Արկը բանտում» պատկերի համար ստացաւ 50 հազար ֆրանկ: Դեյոնէն «Ատտիլա»-ի համար 20 հազար ֆր., Բրանը «Փոլսկի»-ի համար 50 հազար ֆր., Մալլոն, Էմբէրը և Լենկովն 50 ական հազար ֆրանկ զարդի համար նկարած պատկերները համար:

*** Անգլիայում մի հասարակ բանտուր, ձանձրանալով իւր թշուառ կեանքից, որոշում է անձնասպանութիւն գործել: Այդ նպատակով նա մի ափ դիմաւոր դնում է գլխի վերայ և այրում է: Նրա գլուխը և աչք թեւ ափովում են, բայց միեւնոյն ժամանակ ուր է բարձրանում և այն չէնքը, որի մէջ անձնասպանութիւն է գործում:

*** Անգլիացիները մի նոր ուղեւորութիւն են անելու դէպքի բեռն, միայն այս անգամ ոչ թէ դէպքի հրեւիսային բեռն, այլ դէպքի հարաւային բեռն: Եւ, ուր սառուցումը ծածկուած է տարածութեան աւելի մեծ մասը քան հիւս. բեռնում:

*** Յուլիսի մէկին, ֆրանսիական ազգային տօնի օրը Պարիզում կը բացուի Գամբէտային կանգնեցրած արձանը:

*** Նիազարայի հուշակաւոր ջրվեժի վերայ կազմուել է մի փառաւոր, անձեռագործ, սառչէ կամուրջ, որն զիտելու և նրանով դուրսնալու համար Միացեալ-Նահանգներն ամենայն կողմերից այժմ դիմում են մարդկի: Այդ կամուրջն այնքան հաստատուն է, որ հաւանականօրէն մի քանի շարժի կարող է մնալ:

ՆԵՐՍԻՆՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի
ՀԻՄՆԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ
ՊԱՐԻՉ, 18 Փետրւարի.— Վիւսնը դատաւարութեամբ է երկու տարուայ բանտարկութեան, 3000 ֆրանկ տուգանքի և հինգ տարով էլ զրկուած է քաղաքական իրաւունքներից:

ԲԵՐԼԻՆ.— Բօլշեւրական խնդրի համար կազմուելու կոնֆերանսի մասին տարածուած լուրերի առթիւ յայտարարվում է, որ այդ խնդրը ոչ մինի կողմիցն էլ յարացուած չէ:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆՍԻԱՐ ՍՊԱՆՍԻԱՐԵԱՆ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
«ԱՐԱՔՍԻ» ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒ
ԹԻՒՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Ե
ԵՐԿՈՒ ՎԱՐՈՒՆԱԿԱՐԳ ԳՐԵՐ
ԳԻՆՆ Ե 3 ՐՈՒՐԻ
Իսկիւրաքանչիւրին. . . 2 Ր. 50 Կ.
Տեղի տպարանի հայերէն տա-

ւերը բռնուած լինելով՝ երկրորդ քերքը հրատարակել կը կարողանանք միայն ասորիքն:

Դիմել հետեւեալ հասցեով. Петербургъ, Симеону Гуламирancy. Графскій переулокъ 7. 22.
3—2

Վաճառվում են
ԱՆՎՏԱՆԳ
ՇՎԵԴԱԿԱՆ
ԼՈՒՑԿԻՆԵՐ
(ԱՅԵԴԵԿՈՒՄ ՇՈՒԿԱՆ)
Կատարեալագործուած, սպիտակ բոցով, ամենաէժան գներով: Մեծ քանակութեամբ առնողներին մեծ զիջումն է լինում:
ԳՈՐԾԱՐԱՆ Գ. Բ. ՏԵՐ ԱՍՍՏՈՐՈՎ ԵՒ ԸՆԿ.
ԹԻՖԼԻՍ. Վերայում.
50—26

ԱՆԿԵՐՈՎԱԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
ԵՐԵՎԱՆԻՍԿԻՍԻՆԻ «ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՐԱՆՈՒՄ
Դիմում է
Բաթում, պոստային. 8 ժ. 49 վ. առ. Բաքու, ,, 10 ժ. 46 վ. եր. Սուրաբ, ապ. մարդ. 3 ժ. 21 վ. ց. Աղստաֆա, խառն գն. 8 ժ. 20 վ. առ. Դաշիս է
Բաթումից, պոստ. 10 ժ. 15 վ. եր. Բաքուից, ,, 8 ժ. 6 վ. առ. Սուրաբից, ապ. մարդ. 8 ժ. 24 վ. առ. Աղստաֆայից, խ. գն. 8 ժ. 18 վ. եր.

ԻՍԿԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱՅՍ
ԴՐՈՇՄՈՎ ՄԻՍՅՆ

ՄԻ ՀԱՋԻՐ
Մեղրա-Բուսեղէն-Մայր-Եկտարայի և շարքերէններ
1. Գ. ՊԵՇԵՆԻ ԸՆԿ. ԲԵՐԼԻՆ-ՎՈՒՄ
Գ. ԻՆՆ Ե.—մի շերտ 1 Ր. 25 Կ. և 2 Ր. 40 Կ. շարքերէնները 30 և 50 կոպէկ:
Գլխաւոր պահեստն է Ռուսիայի համար՝ Պետերբուրգ, Վ. Առերիկի մօտ, Բոյլ. Մօրս-կայա, № 17.
Վաճառվում է.—Թեֆլիսում, զեղաւանային ապրանքներից միջանումն կովկասեան ընկերութիւն, և Վ. Գրիվալդի ճանապարհածախար առանձին (M. 4852) 32—17

Լոյս կը տեսնի 1888-ին առանձին գրքով
Գ. ՉՈՒՐԱՐԻ
ԲԱՐԵԳՈՐԾՆԵՐ
ՄԱՀՏԵՍԻ ՍԱՐԳԻՍ
ՄԻ ՎԱՐԳԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՓԵՐՈՒՄ ԿԵԱՆՔ

Երկերը միասին: Բաժանորդագիրն 1 Ր.—էլ է ընդամենը: Բաժանորդ գրուել կարելի է միմիայն «Նոր-Դար»-ի խմբագրատանը: Օտար քաղաքներից դիմում են «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեանը այսպէս. Тифлисъ, въ редакцію ежедневной армянской газеты «Нор-Даръ».
(Խմ.) X—22

ԱՍՏՂԱՆՈՒ
Կտորը 60 կոպ.
ԱՐԵՒԱԾԱՂԱՅԻՆ ՊՕՊՊԻ
Կտորը 50 կոպ.
Արեւածաղիկ թերթերից
Աւստրիական Արքունի պալատական մատակարար
Վեննա I Rognergasse № 2.
Ծախվում են Ռուսիայի և արտասահմանի բոլոր լաւ հռչակաւոր իրեղէնների, զեղաւանային և զալանտերային վաճառանոցներում:
Անպարտաւոր Պոպի Օձառ պահանջէ:
Դիմել՝ Թեֆլիս, Դեղատնային ապրանքների վաճառման Կովկասի Ընկերութեան և նրա Բագուի բաժանմունքի մէջ, Լանկո, Պոպով:
(M.) 25—5

ՇԱՏ ՉԱՓԱՌՈՐ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹԵԱՄԲ
Հայոց և ռուսաց լեզուներով, սովորեցնում են
ԿՐԿԱՏՈՒՄԱՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
աւելանշու եղանակով
(Տարրական թուաբանութիւն իմացողներին սովորեցնում են միայն մի մասնաւոր ընթացքով):
Ընդունում են նոյնպէս պատուէրներ շփոթած հաշիւները պարզելու և նրանց հարգի դիմելու: Օտարաքաղաքացի ուսանողները կարող են, ըստ ցանկութեան, և գիշերօթի լինել ինչ մի միջակ ուսման ընթացքի աւարտումը:
Մանրամասնութիւնները համար տեղեկութիւն ստանալ ցանկացող կարող է դիմել ինչ նամակով հետեւեալ հասցեով.
Тифлисъ, М. Гулиеву, меблированные номера нов. дома Сараджева на Дворцовой ул.
20—19

ԿՈՆԴԻՏԵՐԻԱ ԵՒ ՀԱՅԱԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԻԶԲԱՇԵԱՆԻ
ԵՐԼԱՆԻՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎԵՐԱՂ
ՊԵՏԼԻՍՈՒՄ
Պատրաստի ունի ամեն օր նոր և թարմ ԿՈՆԴԻՏԵՐՆԵՐ և ԳԻՔԵՐԵՆ և ինչ մօրէն ու պահարկի կողմէն պահանջները ԿԱՐԿԱՆԳԱԿ, ՇԱՔԱՐԱՀԱՅ, ՑՈՒԿԱՆ, ՏՈՐՏ և ՔԱՂՑՐԱԿՆԵՐԻ ամէն պահի:
Նոյնպէս բազմատեսակ և բազմաձև ՀԱՅԵՐ ԵՒ ՊԱՔՍԻՄԱԹ.
մեծ քանակութեամբ
ԲՈՆԻՏԵՐՈՐ ԵՐԿՂԻԿՆԵՐ
ՓԱՌԱՇԵՆ ԵՒ ՋԱՐԴԱՐՈՒՆ
Ընդունում է պահարկի թէ Թեֆլիսում և թէ Գաղափարի քաղաքի ամենապահարկի ԿԱՐԿԱՆԳԱԿ և կատարում է նրանց ԱՐԱՔԻ ԵՒ ՃԵՐՈՒԹԵԱՄԲ:
Այն օտարաքաղաքացիների համար, որոնք ձեռք փառաւորութեան են պատուիրում, լինում է նշանաւոր դիմում:
Հասցեն՝ Тифлисъ, кондитерская П. Юзбашева.
50—17

ԴՕԿՏՈՐ ԼԵՆԳԻԼԻ
ԿԵԶՈՒ ԲԱԼԱՍԱՆ
Մի քրտանի գին է 1 Ր. 65 կոպէկ:
ԴՕԿՏՈՐ ԼԵՆԳԻԼԻ ՕՊՊՈ ՊՕՍԱԿ | ԴՕԿՏՈՐ ԼԵՆԳԻԼԻ ԲՈՆՁԵԱՆ
ո և է Կօլդ-Կրէմից լաւ է | ՕձԱՌ |
մի ամանը 1 Րուբլի. | 1/2 կտորը 50 Կ., 1/2 կտորը 35 Կ.
Ուղարկելու ծախսը առանձին է հաշվում: Վաճառվում է Ռուսիայի բոլոր զեղաւանաւանոցներում և զեղատներում: Դիւաւոր պահեստը բոլոր Ռուսիայի համար է Վ. ԱՌԻՐԻԻԻ մօտ, Պետերբուրգում, Սուրբմաննայա, 4.
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ.— Դեղատնային ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան, և Գրիվալդի մօտ: 46—11